

**Рівненський державний гуманітарний університет  
Філологічний факультет  
Кафедра української та зарубіжної літератури**

**ДИПЛОМНА РОБОТА**

**ступеня «магістр»**

**на тему**

**Світ героїчного фентезі Джорджа Мартіна: традиції, новаторство**

**Виконала:** студентка VI курсу,

групи ІМ-61

напряму підготовки (спеціальності)

014 «Середня освіта. Англійська мова і

зарубіжна література»

Жуковська Анастасія Адамівна

**Керівник:**

к.філол. н., доц. Сніжана НЕСТЕРУК

**Рецензент:**

к.філол.н, доц., зав. кафедри української

літератури ЗНУ

Наталія ГОРБАЧ

**Рівне 2025**

## ABSTRACT

The master's thesis offers a comprehensive study of George R. R. Martin's world of heroic fantasy in the cycle *A Song of Ice and Fire* through the lens of the interaction between genre tradition and authorial innovation. The object of the research is Martin's fictional universe as an example of high (epic) and immersive fantasy; the subject is the transformation of the heroic archetype, primarily in the figure of Eddard Stark, within the framework of the contemporary revisionist model of heroic fantasy. The aim of the thesis is to clarify how Martin simultaneously relies on mythopoetic and epic tradition and deconstructs it, creating a new type of "realistic epic" with a pronounced moral and political dimension.

The methodological framework combines hermeneutic, archetypal, psychoanalytic, typological, and narratological approaches, which makes it possible to integrate the analysis of the hero's archetype, world-building, and narrative structure. The thesis demonstrates that Martin inherits core models of heroic fantasy from the Tolkienian tradition (the monomyth, the quest, the code of honour), yet consistently reinterprets them through gritty realism, political pragmatism, moral relativism, and a polyphonic, multi-perspective narrative. Particular attention is paid to the deconstruction of the "classical hero" in the figure of Eddard Stark: the study reveals the breakdown of the Hero's Journey pattern, the phenomenon of anti-apotheosis, the loss of the hero's sacral status, and the diminishing of his role as a guarantor of restored order.

The scientific novelty of the thesis lies in providing a holistic analysis of Martin's poetics as a key factor in the transformation of the heroic fantasy genre at the turn of the twentieth and twenty-first centuries. The practical significance of the research consists in the possibility of applying its results in further literary studies, in teaching courses on literary theory, genre studies, and contemporary world literature, as well as in designing special courses devoted to fantasy worlds and their screen adaptations.

**Keywords:** fantasy, heroic fantasy, George R. R. Martin, *A Song of Ice and Fire*, hero archetype, Eddard Stark, monomyth, gritty realism, moral relativism, polyphonic narrative.

## ЗМІСТ

|                                                                                                    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ВСТУП.....                                                                                         | 4  |
| РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖАНРУ ГЕРОЇЧНОГО ФЕНТЕЗІ.....                              | 9  |
| 1.1. Витоки фентезійної літератури: міфологія, епос, лицарська культура....                        | 9  |
| 1.2. Поняття фентезі: витоки та загальна характеристика жанру.....                                 | 12 |
| 1.3. Героїчне фентезі: основні риси, структура «шляху героя».....                                  | 17 |
| 1.4. Архетип класичного героя: визначення, функції, моделі поведінки....                           | 22 |
| 1.5. Сучасні методи дослідження персонажів у фентезійному дискурсі....                             | 26 |
| 1.6. Творчість Джорджа Мартіна в сучасному літературознавстві.....                                 | 30 |
| РОЗДІЛ 2. ТИПОЛОГІЯ ЖАНРОВИХ ОСОБИСТОСТЕЙ У ГЕРОЇЧНОМУ ФЕНТЕЗІ .....                               | 34 |
| 2.1. Світ «Пісні льоду й полум'я» у межах традицій героїчного фентезі....                          | 34 |
| 2.2. Нед Старк як втілення класичного архетипу героя.....                                          | 38 |
| 2.3. Шлях Неда Старка: класичні стадії героїчного наративу.....                                    | 44 |
| 2.4. Образ Неда Старка в контексті традиції шляхетного героя.....                                  | 51 |
| 2.5. Сюжетна та світоглядна функція Неда як класичної домінанти жанру.....                         | 57 |
| РОЗДІЛ 3. ДЕКОНСТРУКЦІЯ ГЕРОЇЧНОГО АРХЕТИПУ В ОБРАЗІ НЕДА СТАРКА: НОВАТОРСТВО ДЖОРДЖА МАРТІНА..... | 61 |
| 3.1. Жорсткий реалізм Мартіна та зіткнення героя з політичною реальністю.....                      | 61 |
| 3.2. Наратологічний аналіз деконструкції героїчного наративу.....                                  | 65 |
| 3.3. Переосмислення героїчності: моральний релятивізм і відсутність сакрального героя.....         | 69 |
| 3.4. Значення деконструкції Неда Старка для трансформації фентезі ХХІ століття.....                | 73 |
| ВИСНОВКИ.....                                                                                      | 77 |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....                                                                    | 83 |

## ВСТУП

**Актуальність теми.** У сучасному літературознавстві жанр фентезі посідає помітне місце як у теоретичних студіях, так і в аналітичних розвідках, оскільки він виступає не лише формою художньої творчості, а й одним із ключових способів осмислення фундаментальних морально-етичних, соціокультурних та філософських проблем. Особливої уваги заслуговує героїчне (епічне) фентезі, що ґрунтується на архаїчних міфологічних структурах, архетипних образах і моделях епічного наративу, водночас активно залучаючи модерні та постмодерні художні стратегії. У його центрі перебувають специфічні типи персонажів – героїчні суб'єктності, які не лише виконують структурно-композиційну функцію, а й репрезентують домінантні ціннісні орієнтації, ідеологічні парадигми та культурні коди певної історичної епохи.

Серед авторів, які суттєво вплинули на розвиток героїчного фентезі на межі XX–XXI століть, особливе місце посідає Джордж Р. Р. Мартін. Його цикл *«Пісня льоду й полум'я»* розглядається дослідниками як один із найбільш репрезентативних прикладів високого (епічного) та імерсивного фентезі, у якому поєднано міфологічні архетипи, епічні структури, «фантастичне неосередньовіччя» та жорсткий політичний реалізм. Світ Вестеросу, з одного боку, продовжує традицію героїчного епосу й пост-толкінівського фентезі, а з іншого – демонструє ревізіоністський підхід до жанрових канонів, насамперед до архетипу героя. Саме взаємодія традицій і новаторства у побудові світу героїчного фентезі Дж. Мартіна, а також трансформація класичного героїчного архетипу (зокрема в образі Еддарда Старка) зумовлюють наукову значущість обраної теми

Актуальність дослідження зумовлена кількома чинниками. По-перше, фентезі як масовий і водночас інтелектуально насичений жанр набуває дедалі більшої ваги в глобальному культурному просторі, зокрема завдяки літературі, екранізаціям та іншим медіа (серіали, відеоігри, фан-культура). Героїчне фентезі, що традиційно асоціюється з наративами про «шлях героя», боротьбу

добра і зла та відновлення космічного чи соціального порядку, у сучасних текстах нерідко зазнає радикального переосмислення. По-друге, творчість Дж. Р.Р.Мартіна репрезентує один із найяскравіших прикладів такої трансформації: автор одночасно спирається на міфопоетичні й епічні моделі та послідовно деконструює їх у дусі постмодерністської чутливості, запроваджуючи моральний релятивізм, політичний прагматизм і наративну поліфонію. По-третє, дослідження світу героїчного фентезі Мартіна крізь призму співвідношення традицій та новаторства дозволяє поглибити уявлення про сучасну еволюцію жанру, його здатність до саморефлексії та ревізії власних архетипів.

Окремого значення набуває аналіз героїчного архетипу в межах *«Пісні льоду й полум'я»*, зосереджений на постаті Еддарда Старка як найбільш «класичної» героїчної фігури першого тому. Нед Старк уособлює традиційний кодекс честі, обов'язку та самопожертви, водночас його трагічна доля демонструє обмеженість і неефективність цього коду в умовах жорсткої політичної реальності Вестеросу. Така подвійність – поєднання архетипної чистоти та сюжетної «невдачі» – робить образ Неда ключовим для розуміння того, як Мартін переосмислює героїчність, руйнує епикастатичну логіку Толкінівської традиції та формує новий тип «реалістичного епосу».

**Об'єкт дослідження:** Об'єктом дослідження є світ героїчного фентезі Джорджа Р. Р. Мартіна як цілісна художня система, що поєднує міфологічні, епічні, лицарські та постмодерні компоненти.

**Предмет дослідження:** виступають традиційні й новаторські аспекти поетики героїчного фентезі в циклі *«Пісня льоду й полум'я»*, зокрема:

- жанрові й наратологічні особливості високого та імерсивного фентезі;
- архетип класичного героя та його трансформація в образі Еддарда Старка;

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вернюк, Н. В. (2018). Притчевий епос: жанрові особливості, едиції та рецепції. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 37, 1.
2. Гладій, О. Б. (2002). До проблеми поняття «міф» у сучасному літературознавстві. Вісник Запорізького національного університету, 3.
3. Донченко, Л. О. (2006). Міфи і література: суголосність духовних модусів. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Літературознавство. Філологія, 12(23).
4. Зборовська, Н. (2009). Психометафізика як метод дослідження художньої літератури. Слово і Час. 4.
5. Коваленко, М. М. (2009). Вплив міфології античності на літературу модернізму. URL:  
<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/709/Kovalenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. Козлик, І. В. (2011). Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика): навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. СИМФОНІЯ форте
7. Кретьова, О. І. (2023). Історія зарубіжної літератури: Античність. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького.
8. Кучинський, Б. (2012). Лицарська література західноєвропейського феодального суспільства XII-XIII століть. Наукові записки КДПУ. Серія: Філологічні науки. URI: <https://dspace.cusu.edu.ua/handle/123456789/790>
9. Манахов, О. І. (2014). Літературна традиція і жанр фентезі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія, 8(2), 115-117.
10. Ніколенко, О. М., Мацапура, В. І. (2017). Літературні епохи, напрями, течії. Полтава.
11. Тиховська, О. (2020). Міф і література: Методичний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

12. Удовиченко, Л. (2015). Аспектне вивчення образів-персонажів в методиці навчання літератури до кінця XIX ст. «Синопис: текст, контекст, медіа», 2 (10)
13. Удовиченко, Л. (2020). Теорія і технологія вивчення художніх образів-персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи (Л.Ф.Мірошніченко, ред.). Інтерсервіс.
14. Усачов, В. А. (2012). Звернення до тематики міфу у світовій культурі на рубежі XIX - XX століть. Наука. Релігія. Суспільство.
15. Adi, I. R. (2012). Popularizing epic narrative in George R. R. Martin's A Game of Thrones. *Humaniora*, 24(3), 303-314.
16. Álvarez-Ossorio, A., Lozano, F., Moreno Soldevila, R., & Rosillo-López, C. (Eds.). (2023). *Game of Thrones: A view from the humanities. Vol. 2. Heroes, villains and pulsions.*
17. Alexander, S., & Chakravarthi, P. D. (2023). Analysis of hero archetype in George Richard Raymond Martin's A Game of Thrones. Government Arts College (Autonomous), Karur.
18. Angelskår, S. (2005). Policing fantasy: Problems of genre in fantasy literature (Master's thesis). University of Oslo.
19. Arnott, L. (2016). Epic and genre: Beyond the boundaries of media. *Comparative Literature*.
20. Attebery, B. (1992). *Strategies of fantasy*. Indiana University Press.
21. Bauzá, H. F. (2007). The myth of hero: Morphology and semantics of the heroic archetype. Fondo de Cultura Económica.
22. Benhadda, K. (2024). The influence of mythology in modern fantasy in The Lord of the Rings by J. R. R. Tolkien (Master's dissertation). Belhadj Bouchaib University.
23. Biegluk-Leś, W., Borowska-Szerszun, S., & Feldman-Kołodziejuk, E. (Eds.). (2019). *Fantastyka a realizm / The fantastic and realism*. Uniwersytet w Białymstoku.
24. Boucher, G. M. (2024). The specificity of fantasy and the "affective novum": A theory of a core subset of fantasy literature. *Literature*, 4(2), 101-121.

25. Burns, L. L. (1980). High fantasy: A definition. University of Missouri–Columbia.
26. Carroll, S. (2018). Medievalism in *A Song of Ice and Fire & Game of Thrones*. D. S. Brewer.
27. Chandrakar, F., & Diwan, G. (2018). The influence of mythology on modern English literature. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 10(2), 381.
28. Chau, J., & Vanderwees, C. (2019). Introduction-High fantasy, political dreams, and the mainstream: Reflections on *Game of Thrones*. *Canadian Review of American Studies*, 49(1), 1-6.
29. Claret, A.-B. (2017). Instrumentalizing myth in fantasy literature (Master's thesis). Université Lumière Lyon 2.
30. Donaldson, S. R. (1986). Epic fantasy in the modern world: A few observations (Occasional Papers Second Series, No. 2). Kent State University Libraries.
31. Duroň, J. (2024). Evolution of epic fantasy worldbuilding (Bachelor's thesis). Palacký University Olomouc.
32. Fajriyah, N. (2025). Representing the evolution of heroic archetypes in *Kung Fu Panda 4* through modern mythmaking. University of Qur'an Sciences.
33. Glinka, N., Zaichenko, Y., & Machulianska, A. (2021). Stylistic portrait of English fantasy texts. National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”.
34. Gomes, A. M. B. (2020). A thousand heroes and one (Master's thesis). Porto Alegre.
35. Haryadi, R. N., Putra, R. M., Poetri, M. S., Sunarsi, D., & Mulyadi. (2022). “A Song of Ice and Fire” in historical perspective: A mimetic study. [Journal name], 5(8), 2891-2898.
36. Henson, L. (2020). From the shadows (Senior thesis). Liberty University.
37. Kirakosian, R. (2021). The real *Game of Thrones*? Mythical dimensions of medieval tales.



38. Łaszkiewicz, W. (2022). Abandoning the quest? High/epic fantasy and the challenges of the Anthropocene. Uniwersytet w Białymstoku.
39. Łaszkiewicz, W. (2024). Abandoning the quest? High/epic fantasy and the challenges of the Anthropocene. *Atlantis*, 46(1), 131-148.
40. Long, S. S. (2011). Defining fantasy.
41. Mendlesohn, F. (2002). Toward a taxonomy of fantasy. *Journal of the Fantastic in the Arts*, 13(2), 169-183.
42. Oziwicz, M. (2008). Joseph Campbell's "New Mythology" and the rise of mythopoeic fantasy. *The AnaChronisT*, 13, 114-130.
43. Prasannan, M. (2018). Fantasy literature and Tolkien's theory on fantasies.
44. Radošević, N. (2018). (De)constructing the heroic archetype (Master's thesis). University of Kragujevac.
45. Ramaswamy, S. (2014). Archetypes in fantasy fiction: A study of J.R.R. Tolkien and J. K. Rowling. Language in India.
46. Sajeev, J. M. (2018). Dynamics of fantasy-realism exchange in the Game of Thrones (Master's dissertation). CHRIST University.
47. Siegel, K. (2006). Introduction to modern literary theory: Literary trends and influences.
48. Sturtevant, P. B. (2022). Defining the epic: Medieval and fantasy epics.
49. Vike, M. (2009). The familiar and the fantastic (Master's thesis). University of Bergen.
50. Ward, A. (2011). Realising the dream: The story of epic fantasy (Doctoral dissertation). Flinders University.
51. Wise, D. W. (2020). On ways of studying Tolkien. *Journal of Tolkien Research*, 9(1).
52. Zgorzelski, A. (1972). Understanding fantasy. *Zagadnienia Podzajów Literackich*, 14(2), 103-109.
53. Zorčec, K. (2021). Form as problem (Master's thesis). University of Zagreb.